

1648 M M
SE PULTURA

VETERUM.

five

DE ANTIQVIS RITIBUS SE-
PULCHRALIBUS

Romanorum, Græcorum,
Judæorum & Christianorum
DISPUTATIO SEXTA.

Quam
D. O. M. A.
PRÆSIDE

M. JOH. ANDR. QVENSTEDT.
QVEDL. FACULT. PHILOSOPH.
ADJUNCTO,

Publice disquisitioni sistit

MARTINUS CLUEVERUS,

Gluckstadiensis Hofatus.

ad diem 1 Novembr.

WITTEBERGÆ

Typis MICHAELIS Wendt ANNO MDC XLVIII.

SEPTIMA

VETERUM

DE ANTONIO RIBBESSE

FRANCOGUM GREGORII

FRANCOGUM CHRISTIANI

DISPUTATIO SEXTA

IN ANTONIO RIBBESSE

FRANCOGUM GREGORII

MARTINIUS CHELIERUS

FRANCOGUM GREGORII
DISPUTATIO SEXTA

CAPUT IX.

Sepulcri Etymon, *ὁ μνηστυλιαν & ζυρρυτυλιαν*
exhibens.

Locum sepulturae vidimus. Jam ipsa sepulcra introspeciemus. Dicitur autem sepulcrum, (ut rem ab originatione vocis ordiar,) a mandatis ineptis quorundam deductionibus, à sepultum *τὴ* sepelio, *Isidorus Orig. XV. cap. XI.* quod est hu-

Sepulcri Etymologia.

mo, humo condo, terræ committo, terræ obruo aut te- go. Scripturæ phrasi sepeliri est colligi, congregari *Num. XX. 26. Ezechiel. XXIX. 5. &c.* ad patres suos, ad populum suum, ad sepulcra sua colligi, passum. Ipsum verò verbum sepelio, originis admodum obscuræ est, fatente ipso *Christiano Beccano in Orig. LL.* quem vide. Cæterum, ne æquivocationum, errorum parentum, tricus impediatur, notandum est, Sepulcrum, quod loquendo propriè, locus est, in eum finem constructus, ut mortuum corpus humanum vel ossa ejus perpetuò contineat, sæpè ad alia, figuratâ locutione transferri. Ad pessimam hominis naturam, peccato depravatam, accommodatur *Psalm. V. 10. Rom. III. 13. Sepulcrum apertum est guttur eorum.* Flacius: *vocat omnes homines sepulcra aperta, quòd sicut ex illorum putredine ceter ac pestilens fœtor exhalat; ita & ex omnium hominum pessimo & fauro cordis, per guttur ac os eorum non nisi pessimi sermones & consilia exeant.* Erasmus, magnus ille superioris seculi literarum vindex & restitutor, in milite suo Christiano his verbis rem circumloquitur, quæ, quia

Homonymia.

id merentur, adscribam: *Audis quempiam sermones impios, tumidos, maledicos, impudicos, obscenos proferentem, verbis rabiosis in proximum debacchantem, cave putes, isti homini vivam esse animam? jacet in sepulcro pectoris putre cadaver, unde ejusmodi foetores exhalantur & proximum quemq; insciant. Christus Phariseos sepulcra dealbata vocat. Quid ita? Nempe, quia mortuam animam secum circumferebant. Et regius ille Propbeta, sepulcrum, inquit, patens guttur eorum, lingua sua dolose agebant. Piorum corpora templa sunt Spiritus S. impiorum, sepulcra cadaverum, ut potissimum in eos quadret illa Grammaticorum Etymologia, quæ quasi quædam sepulcrum, pectus, guttur & os, hiatus sepulcri. Hæc ille tam eleganter, quam verè. Regium Psalterium imitatus Hieremias, pharetra. Chaldæorum nominat sepulchrum patens. Sicut enim sepulcrum continet mortuos, eosq; consumit & incinerat sine fine & numero; sic pharetra eorum continet mortem, id est, sagittas plurimas mortiferas, quæ pluribus mortem afferent. Ita Maldonatus. Vide adhuc quatuor alias hujus phariseos explanationes apud Corn. à Lapide comm. in b. l. Salvator Matthei XXIII. 27. Phariseos, sanctimoniam istos simulatores, qui foris nitebant, intus turpissimi, *ut Ogc νεονια μὲν εἶνε, sepulcra dealbata vocat, ut modo insinuabat laudatus Erasmus: Pro ventre & visceribus ἡ τῶν vox usurpatur apud Val. Maximum, historicum rerum varietate nobilem lib. IV. cap. VI. de Gentis Carie Regine Artemisia loquentem: Quid enim aut eos colligas, aut de illo inelyro tumulo loquere, cum ipsa Mausoli virum ac spirans sepulcrum fieri concupierit, eorum testimonio, qui eam extincti ossa potione aspersa bibisse tradunt. confer Gellium lib. X. cap. 18. Allusit huc Ovidius Elegiacorum poetra princeps lib. VI. Metamorph. fabul. VII. de Tereo, qui Iryn filium inscius comederat;**

Elet modò, sez, vocat bustum miserabile nati.

Hinc

Hinc & *vultures*, quibus mortuos suos projeciebant Iberi, Asiae populi ut suis sepelirent visceribus, τὰ ὄσθια ἐμυξοῖσι dicti sunt. Senem etiam decrepitum ἐμυξοῖν *ματῶν* i. e. vivum quoddam sepulcrum dici invenio. *Crucem*, servile supplicium apud Romanos, notante Lipsio de *Cruce* lib. I. cap. 12. sepulcrum vocat Servius ille apud *Plautum*, in *Milite* *Act. II. Scena IV.*

Noli minitari: scio crucem futuram mihi sepulcrum:
Ibi mei majores sunt siti, pater, avus, proavus, abavus.

Sed & *Avari sepulcra pauperum* dicuntur, sic enim *S. Ambrosius*, citante *Cornel. à Lapide Com. in cap. V. Esai. v. 14.* Avari, potentes & rapaces inhiant opibus pauperum sine fine & termino, eosque devorant, ac si essent infernus & pauperum sepulcrum. Quandoq; sepulcrum pro inferni portis & victu mortis ponitur. Quomodo Hugo per sepulturam asini Jer. XXII. 19. accipit infernam, in quo sepultus est dives Epulo. Luc. XVI. de quo videant Theologi. Pro ipsis sepulcris fumitur *Esa. XXXVIII 18. Non sepulcrum constabitur tibi, neq; mors laudabit te*, h. e. sepulti & mortui. Vide *Dn. D. Glassium Philol. S. lib. V. tract. 1. cap. III. pro calamitatibus maximis & gravissimis periculis. Psal. LXXXVI. 13. LXXXIIX. 4. &c. vide eundem d. l. cap. X. Babylonica Judaeorum captivitas sepulcrum dicitur Ezechiel. XXXVII. 12. 13: Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulcbris vestris &c.* quibus verbis Resurrectio mortuorum simul praefiguratur juxta *Theodoretum* in h. l. Ipsa verò sepulcra, corporis humani post mortem receptacula, non unà expressit nominatione veneranda antiquitas. Dicebantur generali nomine *Memoria & monumenta* Romanis, *μνημεία & μνημώτα* Graecis, quia (ut loquitur *Augustinus de cura pro mortuis cap. IV.*) *eos, qui viventium*

Synonymia.

oculis morte subtrahuntur, ne oblivione etiam cordibus subtrahantur, in
memoriam revocant, & admonendo faciunt cogitari. Cicero Epistol.
ad Cæsar. Sed ego, quæ monumenti ratio sit, nomine ipso admoner, ad
memoriam magis spectare debet posteritatis, quàm ad presentis temporis
gratiam. Est ergo & dicitur monumentum à moneo, eò
quòd moneat mentem veluti. Avitæ enim virtutis po-
steros admonent monumenta, vel etiam propria mor-
talitatis, Varro lib. V. de lingua Latina: *Monere*, in-
quit, à memoria dictum, quod is, qui monet, proinde sit, ac memoria.
Sic monumenta, quæ in sepulchris: & ideo secundùm viam, quòd prætere-
untes admonerent, & se fuisse, & illos esse mortales. Priscaliquèdi for-
mula est. *Posuit corpus ejus in memoriam, quam sibi suisq; construxerat.*
Ipsa quandoq; sepultura pro sepulcro usurpatur, in Jure
præsertim Canonico, C. *abolenda*, XIII. in verbis effodi
sepultura. Et C. *aurum LXX. Caus. XII. q. II. In sepulturis
Christianorum requies defunctorum est.* Quo sensu Servius
Sulpitius vocem accipere videtur scribens ad Cicero-
nem lib. IV. Epistol. Famil. XII. se ab Atheniensibus, M.
Marcello locum sepulcræ aut darent, intra urbem, impe-
trare non potuisse. Appellatur etiam sepulcrum,
Conditivum, à Senecà Epistol. LX. *Qui latitant & torpent,
sic in domo sunt, tanquam in conditivo.* *Conditivum*, à Plin-
io lib. VII. cap. XVI. *Divini thesauri conditivum*, à
Tertulliano de resurrect. Carnis. *Quicivorium*, *Requie-*
corium, *defunctorum sacra quies*, ab aliis. In sepulchris e-
nim tanquam in lectis requiescunt corpora à malis &
laboribus, quo sensu & *portus corporis* dicitur apud Cice-
ronem lib. I. Tuscul. quest. ubi ita è veteri poëta: *Neg, se-
pulcrum, quo recipiat*, (fortè quo recipiatur legendum)
*habeat portum corporis: Ubi, remissa humana vitâ, corpus
requiescat à malis.* Dicitur & consuevit *tumulus*, quod co-
ærvata ibi terra tumeat. Exaggerare enim terram so-
lebant

lebant, & quò altius educebatur terra, eò honorifi-
cum magis. A tumore ergò illo terræ, latinum nomen
tumulis quæsitum. *Ossuarium*, quod ex veteri inscrip-
tione disco: JULIA. FUSCINIA. OSSUARIVM. VI-
VA. SIBI. FECIT. *Locus*, Augustinus de Civit. DEI lib. I.
cap. I. *Testantur id martyrum loca & basilica Apostolorum.*
τόπος αἰώνιος locus æternus Tob. III. 6. item *Cinerarium*, unde
per contempulum *Cinerarii* dicebantur olim, qui cineres
& reliquias martyrum venerabantur, apud *Hiero-
nymum* in *Epistola* quadam ad *Riparium*. Traduxit huc
antiquitas etiã appellationem *Sarcophagi*, quæ utitur in
hac significatione *Juvenalis Satyr*: X. quia corpora de-
functorum condita absumit sepulcrum, unde & inter
res infaturabiles numeratur *Proverb.* cap. XXX. 15. 16.
Orcivus ebefaurus pro sepulcrò usurpatur in *Epitaphio*
Navii Poëtæ apud *A. Gellium* lib. I. cap. XXIV. *Stabula*
cadaverum sepulcra dixit *Tertullianus* de *Resurr. Car-
nis* cap. XXXVII. *Sedes* pro sepulero habetur apud *Vir-
gillum* VI. *Aen.* id.

— *quàm sedibus ossa quierunt.*

Etiã antiqua inscriptione: HANC. SEDEM. SIBI.
VIVI. POSUERUNT. item *Domus* pro seo sumitur.
Nulla enim domus nostra, tam verè nostra est, atquè
sepulcrum. *Jobus* verissimè cap. XXX. 23. *Quan-
doquidem novi, quod me ad mortem rediges, & domum condi-
tam* (constitutam) *omni viventi*. Huc trahunt nonnulli
illud *Prophætæ Esa.* cap. XIV. 18. *Cubaverunt gloriose,*
quisq; in domo sua h. e. in sepulcrò. *Tibullus* lib. III.
Eleg. II.

Atq; in marmore à ponere sicca domo.

Hinc domus congregationis vel conventus. Eò enim tan-
dem

de conveniunt mortales omnes, certo & constituto hu-
manitatis & mortalitatis foedere. *domus aeterna*, ἡ οὐρανός
domus aeternitatis, *domus seculi*. Scribit Diodorus Siculus lib.
7. Bibl. Hist. Aegyptios sepulcra aedificasse, domos, *κατα-
λύσεις* i. e. diversoria sive hospitia nuncupasse, puta,
quod mora tam brevis saepe sit in illis, quam in istis
certa & aeterna, putabant enim in sepulchris perpetuo
commorandum sanctis. Antiquitatum Fabricii lib. II.
Epigr. XXXIIX. *Hec domus aeterna est, hic sum situs, hic ero semper.*
Καταλύσεις, pro quo & *καταλύσεις* dicitur, locus
est in diversorio publico, in quo sarcinae depo-
nuntur. Chaldaeos *domum dormitionis*, *domum se-
pulchri*, *καταλύσεις* sepulchrum dicere, annotat Johā.
Drusius in Jobum commentans. Quidam etiam *do-
mum luteam* Job. IV. 19. pro tumulo accipiunt, qui *habi-
tant domos luteas*, Paraphrastes Chaldaeus vertit, *in sepul-
cro luti*, i. e. luteo. Johannes de Pineda verò in h. l. per
domum luteam ipsum corpus intelligit, quod vide-
tur inhabitare animus, ut ita, *Habitatores domorum
lutearum*, hominum periphrasis sit, quomodo ipse
Paulus Apostolus corpus nostrum *terrestrem domum II.
Cor. V. 1.* & Sapia IX. 15. *terrenam habitationem* voca-
re non dubitant. Porro sepulchrum afficitur nomine
tenebrarum, cum alibi, tum Psal. LXXXVIII. 13. *Non co-
gnoscentur* אַחֲרָיִם *in tenebris mirabilia tua.* & Tobia XIV.
10. ἡ γὰρ γενεὴ αὐτῶν εἰς τὸ σκότος & post aliquanto καὶ αὐτὸς κατέβη
εἰς τὸ σκότος. Vide Drusium in Jobi cap. XVII. 13. & in
annot. ad Coheleth cap. V. 4. Dicitur & אַחֲרָיִם
domus tenebrarum, in libro selectarum gnomarum, no-
tante eodem. *Terram tenebrosam & operiam mortis ca-
ligine* Job. X. 21. de sepulcri conditione post Hebraeos
Lyra & recentiores alii interpretantur, alii tamen
de

de statu damnatorum intelligunt, ut notant *Pineda & Coccejus h. l.* Regius Propheca *terram oblivionis* etiam vocat sepulcrum, Psalm. LXXXVIII. 13. quoniam mortuorum memoria simul cum ipsis saepe effertur, vel quod ibi omnium sit oblivio rerum. item *silentium locum silentii*, *מִדְּבָר*, quod illic sit silentium à celebrando DEO, ut exponit Buxtorfius in Lex. Hebr. & Chald. Loca habentur Psalm. XCIV. 17. & CXV. 17. utrobique vocem silentii propriè reddidit Megalander Lutherus Psalm. XCIV. Wo der Herr mir nicht hülfte / so lege meine Seele schier in der stille. Psalm. CXV. Die Todten werden dich Herr nicht loben / noch die hinnunter fahren in die stille. Martyris cujusdam sepulcrum in Ecclesia primitiva peculiariter dicebatur *Confessio* vel *Martyrium*. Hinc intelligimus inquit *Cornel. à Lapide Comm. in cap. XI. Esaiæ pag. 169.* illud, quod toties in vitis Sanctorum legimus: *Hic Sanctus sepultus est in Confessione S. Laurentii, S. Susanna, S. prisca &c.* Nam in *Confessione*, idem est, quod in crypta vel sepulchro. Unum adhuc adjiciam sic Caput hoc finiturus. Infantes infra certum aetatis annum vitâ functos non cremabant Ethnici Veteres, (unde *infantem minorem igne rogi* dicit Juvenalis Satyr. XV.) sed sepeliebant. Sepulchra verò eorū peculiari nomine *Suggrundaria* appellabant. Testem hujus rei produco *Fulgentium Placiadem: Suggrundaria antiqui dicebant, sepulchra infantum, qui necdum XL. dies impleissent, qua nec Bursa dici poterant, quia ossa, qua comburere videntur non erant, nec tanta cadaveris immanitas, quâ locus tumesceret.*

Cum uxorem ubi sepulcrum habeamus Placidius Martini: lib. II. Ad. 1.

Vide Casp. Barthium Adversar. lib. XI. cap. XXI.

e

CAPUT

CAPUT X.

De Sepulcrorum generibus; variâ structurâ, ac ornamentis.

Sepulcra non unius generis fuisse, nec unicuique; in quodlibet inferendi ius, jam porro dicam: Vel enim quis *sibi soli* vel *uxori* simul *sue*, ut unitâ sepulturâ perpetuam sibi daret conjugem, vel *sibi familiæ, sue, ac posteris*, monumentum vivus exstruebat, heredum officia præsumens, aut exstrui in testamenti tabulis iubebat. Privorum conjugumque sepulcra *Requiescitoria* dicta fuisse ex inscriptione veteri probare vult Johan. Meursius Exercit. Criticarum part. II. lib. III. cap. XX. sed id generale nomen est, *singularia* fortè vel *privata* rectius dicentur. Quæ verò omni familiæ posterisque fiebant, *Communia* appellabantur respectu familiæ, aut heredum & posterorum, qui inferendi jus habebant *Commune*. Hinc Aufonius Epitaph. XXXVII.

Sepulcra
privata.

Communia.

*Me sibi & uxori & gnatis, commune sepulcrum
Constituit, seras Carus ad exsequias.*

Dicebantur hæc sepulcra etiam *Loci communes*. Cicero Verr. VI. *Dico nihil istum ejusmodi verum in provincia reliquisse, & c: nihil in adibus cujusquam, ne in oppidis quidem, nihil in locis communibus, ne in fanis quidem & c.* Confer Prologum Casinæ Plautinæ. Non interim ignoro, communia etiam vocari sepulcra, in quibus promiscuè multi ex plebe condebantur. Neque enim unicuique ex populo sepulcrum suum erat, ut ex supra dictis patet. Benè Adrianus Turnebus lib. V. Advers. cap. XVI. *Cum olim, inquit, qui locupletes erant, in suis fundis aliquid*

quid loci sepultura ponerent, & privata haberent ibi sepulcra
sibi familiæq; suæ, aut heredibus, plebs, quæ agris fundisq; care-
bat, in loco aliquo communi sepultura destinato humabatur:
sepulcrumq; commune vocabatur, ubi sepeliebatur. Ex
quo scripsit Horatius lib. I. Satyr. 8.

Hoc miseræ plebi stabat commune sepulcrum.

Sic Lucretius *Terram*, mortuos omnes gremio suo re-
ceptantem, *commune sepulcrum* appellat lib. V. Et Ca-
tullus *Trojam commune sepulcrum Europa&Asia*, i. e. hero-
um belli Trojani tempore ex Europa & Asia occumben-
tium vocat. Ita verò communia quæ dixi sepulcra, alia
Familiaria erant, alia *Hereditaria*. Illa dicebantur, quæ
quis sibi familiæq; suæ constituerat. Hæc autem, quæ quis sibi
heredibusq; suis paraverat, vel jure hereditario acquisive-
rat. Familiare sepulcrum ad Familiam, etiam si in eâ
nullus heres esset, ac heredes etiam extraneos non ve-
rò ad affines aut cognatos heredes non institutos per-
tinebat. *Leg. IIX C. de Religios. & sumpt. Fun.* In Heredi-
tario verò, (quod & Gentile, aut Gentilitium, vel et-
jam patrium, avitum & majorum monumentum nun-
cupabatur) heredibus & qui heredum loco erant, se-
peliri licebat, etiam illis quibus hereditas tanquam in-
dignis ablata; (nisi testator specialiter odio commo-
tus illis inferendi jus denegasset.) docet id *Ulpianus D.*
de Religios. & sumpt. funer. L. XXXIII & VI. Solebant e-
nim veteres difertè cavere haut rarò in Sepulcrorum
cippis, de personis, quas vel inferri monumento suo,
vel ab eo excludi volebant; unde hæ inscriptionum
formulæ in Romanorum monumentis:

Hereditaria.
Familiaria.

Q 2

SIBI

SIBI. ET. CONJUGI. ET. LIBERIS. ET. LIBERTIS. LI-
BERTABUSQ; EORUM. FECIT.
HOC. MONUMENTUM. HEREDES. NŌ. SEQUITUR.
HOC. MONUMENTUM.

EXTERUM. HEREDEM. NON. SEQUITUR. &c.

Augustum Cæsarem Julias, filiam neptemque probris
contaminatas suo inferri sepulcro vetuisse *Svetonius*
narrat *in vita ejus* in fine. Cæterum in hæc familiaria
& hereditaria monumenta inferre mortuum, alteri li-
cebat minimè, libenter enim suorum tantummodò
cineres admisceri sibi volebant. Solon Atticorum
Legislator poenâ coercuit illos, qui sepulcra debebant,
aut in gentilitia alienum inferebant, quam legem in-
ter cæteras ad Romanos transtulerunt Decemviri ad id
in Græciam à Romanis missi. *Cicero II. de LL.* Et, quod
omittendum non est, majorum suorum charissimo-
rumq; monumentis condi, interque suos post fata cu-
bare jucundissimum esse consuevit humanitati. Hinc
Hector magnus *Achillem* rogavit, ut se exanimem pa-
rentibus redderet, patriâ sepulturâ afficiendum. Sed
sacra potius videamus exempla: *Jacob* duodecim tri-
buum pater dormire cum patribus suis, condiq; in
sepulcro majorum suorum volebat, *Gen. XLVII. 30.*
quam ipsam voluntatem optimi parentis optimus fi-
lius *Joseph* exsequutus est, *Genesios extremo v. 13.* Quan-
quam alius conscendisse putandus sit Sanctissimus Pa-
triarcha: neq; enim hujus desiderii causa fuit tam na-
turalis affectus, quàm 1. terræ Canaan promissio. 2. Ec-
clesiæ conjunctio. 3. Messiæ expectatio, 4. sperata cum
Christo resuscitatio. docente B. Avunculo meo in h.
I. Hinc Dn. D. Calixtus in eundem hunc locum: *Natu-
ra aliàs consonum est desiderium, ut cupias, corpus tuum vitâ
functum*

functum offibus majorum, eorumq; quos amaveris, conjungi.
Hoc tamen non tam respexisse videtur, (Jacob) quam testa-
tum iussu fiduciam suam de adimplendis divinis promissioni-
bus. Senex ille Tobias filium monet sibi cognomi-
nem ut matrem suam Annam eodem tumulo secum
componat. Et Monica S. Augustini mater, ut ad ma-
ritum suum sepeliretur, moriens rogasse fertur. Moris
hic recordor Veterum, cujus meminit Doctissimus
Meursius Exercit. Critic. part. II. Lib. II. cap. XV. & Kircb-
man. lib. III. de Fun. Rom. cap. XIV. quo conjuges, ami-
ci & amafii, qui fide & amore inter se mutuo insigni
fuissent, uno eodemq; componebantur tumulo. Judæ-
is etiam hanc consuetudinem fuisse generalem, ut scilicet
uno conjuges sepulcro clauderentur, docet *Abulensis* II.
Reg. XV. q. 14. & ex eo *Lorinus* in Cap. V. Act. v. 10.
Exempla ex citatis autoribus pete. Ad textam cetera
de Sepulcrorum generibus: Erant enim præterea pu-
blica monumenta apud Romanos, in quibus ii locaban-
tur, qui honoris ergo de publico sepeliebantur. *Meur-*
sus loc. alleg. lib. III. cap. XX. Erant & alia peregrinis
vel in bello casis structa. Ea; *παλιόριον* dicebantur,
qualia Athenienses illis, qui in bello pro patriâ occu-
buissent, in Ceramico extra urbem publico sumptu
constituebant, vide *Meursium* l. c. cap. XXXV. *Kirchman.*
de F. R. Lib. II. cap. XXV. Judæorum Pontifices XXX. ar-
genteis, quibus proditor Judas inductus, operam suam
improbam illis addixerat, emisse legimus *Mattb. XXVII.*
7. agrum figuli cujusdem ad sepulturam peregrinorum, qui
ex variis Orbis terrarum partibus annuatim ad solen-
nia Hebræorum festa veniebant, adoraturi Dominum.
Eurymus in b. l. vel etiam, quorum aliâs complures er-
rant Hierosolymis, quippe in Judææ metropoli &

Publica

παλιόριον
δρα.

ἡς ἐπιγυῖνης i. e. Orbis habitabilis (ita credebant Vete-
res,) umbilico. Haecenus de sepulcris propriè dictis,
restant monumenta, quæ memoriæ gratiâ alibi sepul-
tis, aut religionis causâ sepultura planè expertibus e-
rigebantur, ut si nudus in ignotâ jaceat Palinurus are-
nâ. Græci κενοτάφια appellant. *Scatius, inania busta &
vacua sepulcra* vocat lib. XII. Thebaid. *Inane sepulcrum*
ejusmodi monumentum appellat Ovidius lib. VI. Me-
tamorph. Fabula de Progne. *Tumulum honorarium* Sueto-
nius in Claudio, ab initio. Taleq; Druso in æstivis ca-
stris mortuo & Romam è Germaniâ devescto, ibidemq;
in Martio campo tumultato, ab Exercitu propè Rhe-
num esse excitatum scribit. Budæus in Pandect. *Quo-
rum cadavera, inquit, haberi ad sepulcrum non poterant, ut
qui peregrè obiissent, aut naufragio periissent, iis Cenotaphi-
um extruebatur, quod tantum valebat, quantum sepultura ple-
na.* Dixi religionis causâ talia extructa fuisse sepul-
tura planè expertibus. Credebant enim Ethnicî, de-
functorum animas, si honore sepulcri carerent omni,
stygiam paludem tranare non posse. Hæc q; supersti-
tiosa opinio Cenotaphiorum usum adinvenisse vide-
tur. Honorarium Scipionis Africani monumentum
sub pinu ænea Romæ fuit, teste Georgio Fabricio in
tractatu de Roma cap. XX. *Sepulcrum Scipionis Africa-
ni, inquit sub pinu ænea honorarium: nam Liternenses ho-
spites de vero Scipionis tumulo se meritò jactant. Dicitur au-
tem in Vaticano pinus altissima ænea fuisse erecta, Cartbaginena
versus de qua unâ adhuc nux aliquot pedum altitudine, ante ba-
silicam S. Petri cernitur, vetusti operis & inaurata.* Hæc il-
le. Athenis, in sacro Minervæ Campo, è Piræo in Ur-
bem ascendentibus juxta viam Euripidis in Macedo-
nia tumultati, κενοτάφιον fuisse, autor mihi est Job.
Meursius

Meursius Athenarum Atticarum lib. I. cap. 1. Moris etiam Pythagoricorum fuit, ut iis, qui à Philosophia sua defecissent, Cenotaphia tanquam mortuis extruerent. ut confirmant *Origenes lib. 1. contra Celsum. Clemens Alexandrinus lib. V. Stromat. 5. Jamblicus in vita Pythag.* Inanis & honorarii tumuli *γνάεσσι* sive signum apud Athenienses fuit *ἵκετον* sive lignum surrectum, vide *Marcellinum in vita Thucydidis. Paulus Vvarnesfridus* Diaconus Aquilejensis Carolo M. in primis charus, (ita ut ejus operâ diebus Dominicis & Festis ex Evangelii & Epistolis lectiones, quæ hodieq; usurpantur, adsignasse feratur. Dn. D. *Calixt. in apparatu Theol. pag. 128.)* *lib. V. de Rebus gestis Longobardorum* scribit; Longobardos intra sepulcrâ, quæ ad amicorum suorum alibi tumulorum memoriam refricandam extruxerant, perticam fixisse, inq; ejus summitate ligneam columbam posuisse, quæ in illam cœli plagam versa, ad quam illorum dilectus occubisset & quiesceret. Cenotaphia etiam Christianos in honorem Martyrum excitasse, colligi potest ex *Prudentii lib. 2. de Davon. taliaq; in commemorationibus defunctorum erigi dicit Gretserus de Fun. Christ. l. III. cap. VI.* Venio ad alteram Capitis partem, structuram & ornamenta Sepulcrorum contemplaturus. Singularia autem vel Priva sepulcra nihil aliud fuere antiquissimis temporibus, quàm scrobes in terra cavati, quibus infodiebantur potiùs, quàm sepeliebantur cadavera, docente *Kerchmanno lib. III. cap. XV.* Talem scrobem coram, sibi fieri imperavit Nero, cum mortem sibi instare videret, ut autor est *Suetonius in vita ejus.* Communia verò, Familiaria putata & Hereditaria monumenta, subterranea plerumq; fuerunt adificia, concamerata, pavimento strata, ac parie-

*Sepulcrorum
structura.*

parietibus circumseptæ, in quæ per gradus aliquot fuit descendendum. In parietibus per ambitum loculi fuere dispositi, in quibus urnæ locarentur. In his sepulchris habitabant pulverei ac cinerosi mortui, tanquam in domiciliis. Vide hæc plenius apud *Marliannum lib. IV. Topographia Urbis Romæ cap. XIX. & Georgium Fabricium libello de Roma cap. XX*, istorum sepulcrorum *av. 17. 176.* Et ne admodum diversam fuisse putet Græcorum & Romanorum faciendorum loculorum & urnarum condendarum rationem, subjungit jam dictus Georgius Fabricius; *Testatur Ciriacus Anconitanus (cujus scriptas quasdam chartas evolvi) se Paris in Achaja ad ædem S. Andrea (qui ibidem martyrio coronatus est,) antrum subterraneum ex integro solidoq; lapide vidisse, miro artificio fabricatum, in quod per gradus sedecim descensus fuerit, quodq; ad tetragonos parietes haberet, loculos quatuordecim, in quibus singulis bina aut terræ urna fumeris fuerint locata. De Ægyptiorum Sepulcris ita Fuereus in Itiner. fol. 25. ad locum illum delatus sumus, ubi sepulcra sunt, quæ tantum continent ambitu suo, quantum urbs Alexandria, quem locum ut & cadavera ipsa incolæ Mumiæ vocant. Sunt autem Sepulcra singula lapidibus instructa insar puteicum foramine quadrato, profunditate hæc longitudinem exaquantè, in qua non est difficilis descensus. In imo aliud foramen est minus, per quod difficulter transiri potest: ubi angusta est caverna cadaveribus plena, quæ tamen omnia eleganti ordine dispositæ sunt. Juxta hanc aliæ sunt continuæ, eadem formâ, ita ut ab unâ ad alteram transiri possit tanquam in labyrintho quodam. Ipsa cadavera vetustissima erant, & sine aromatum copiâ, sive vetustate, nigra admodum, ex urbe Memphi huc delata. Porro, in ipsis monumentis suis columnas & statuas erexerunt Romani, pariter ac Græci, quod notum omnino est ex Veterum historiâ. Domunculas etiam atq; ædificia superponere sepulcris solenne fuisse Romanis, Vetus*

vetus inscriptio docet: M. AURELIUS. ROMANUS.
ET. ANTISTIA. CHRYSIME. Uxor. EJUS. FECE-
RUNT. SIBI. LIBERTIS. SUIS. POSTERISQ; EO-
RUM. MONUMENTUM. CUM. AEDIFICIO. SUPER-
IMPOSITO. Neque infrequens cum in Urbe tum in
reliqua Italia, atque etiam in Græcia fuit, circumvalla-
re veluti & munire defunctorum tumulos sepimen-
tis, puta maceria, aut aliqua humili leviq; materia,
quandoque silice vel saxis. Neronis monumentum
lapide Thasio circumseptum fuisse *Suetonius* refert in
Nerone. vel denique ferro, ut de Augusti Mausoleo re-
fert *Strabo lib. V. 767*. Apud Danos nihil hoc ritu olim
fuit frequentius, qui saxis ingentibus tumulos cinge-
re & sepire solebant. Vide *Olaus Wormium Monumento-
rum Danic. li. III. de Monumentis Scania*. Ipsos autem
tumulos in monticuli seu collis magnitudinem agge-
sta gleba & lapidibus extruebant. Vide eundem *lib.
I. cap. VI*. Germani veteres operosa sepulcra ut ingra-
ta defunctis aspernati sunt: itaq; humili condebantur
tumulo. Rei huic fidem facit *Tacitus* libello de
Moribus Germanorum: *Sepulcrum* (apud Germanos)
*cesspes erigit, Monumentum arduum & operosum honorem ut
gravem defunctis aspernantur*. Scotis sepulcra nobilium
obeliscis decorare mos fuit, totidem affixis, quot ipso-
rum ductu hostium occidissent nobiles; ut notat *He-
ctor Boetius* de moribus Scotorum, quos præmittit hi-
storix suæ Scoticæ pag. 2. Sed ad Romanos Græ-
cosque regredior, illi variis rerum simulachris exor-
nare monumenta assolebant antiquitus, quod ex plu-
rimorum sepulchrorum ruderibus observavit sæpe
laudatus *Georgius Fabricius*, ad quem curiosum harum
rerum indagatorem remitto.

Ornamenta.

R

emblem-

emblematis & signis, quibus defunctorum studia
conditionesq; plerumq; denotent, tumulos suos
decorare consueverunt. In Archimedis Syracusani,
uicini (ut Livius ait) spectatoris caeli siderumq;, sepul-
cro depictam sphaera figuram & cylindri notavit *M.
Tullius*, ut testatur ipse *V. Tuscul.* In ipsius vero *Isocra-
tis* monumento pilam triginta cubitorum erectam
fuisse, ac in illius fastigio Siren septem cubitorum, can-
tantis speciem pra se ferentem, ad eloquentia suavi-
tatem significandam, *Plutarchus in X. Rhetoribus* & *Phi-
lostratus in vita Isocr.* tradunt. Vide & *Jacobum Pontanum
Progymn. lib. IV. prog. 65.* Christianorum sepulchra fos-
sa erant plerumq; lapidibus strata. Confirmo id te-
stimonio *S. Hieronymi*, qui in *Epistola 49. tom. I. ad Inno-
centium* de muliere septies icta, scribit; *Clerici, quibus id
officium erat, cruentum linteo cadaver obvolvunt, & fossam hu-
mum lapidibus construunt, EX MORE tumulum parant.*
Sepulturae mandantur Christianorum corpora; inquit
Gresferus lib. II. de Funer. Christ. c. IX. & aliquando qui-
dem terra infodiuntur; terram autem optimum habemus
operimentum, inquit *S. Chrysostomus Homil. 84. in Jo-
han. & ipsa corporum natura decentius.* Aliquando quasi
in conclavibus cameratis & fornicatis; quibus caeme-
teria vel templa constant, deponuntur; pro varia re-
gionum consuetudine, sunt & qui extra humum, in
sublimi; nempe in Ecclesiarum parietibus, sepulchra
sibi crexerint. Sepulchris cruces fuisse impositas non
uno documento probat jam dictus *Jacobus Gresferus
Tom. I. de S. Cruce lib. I. cap. 15.* Ipseq; *Kennethus Scoti-
rum Rex sepulchrum omne sacrum haberi, idq; Crucis signo ad-
ornari* jussit, ut refert supra citatus *Hector Boetius lib. X.
Historia Scotica.* Martyrum vero reconditoriis altaria, in-
qui-

quibus sacris Mysteriis fruebantur, superædificare in more habebant Christiani Veteres : Prudentius in triumpho Hippolyti:

Talibus Hippolyti corpus mandatur operis

Propter ubi aposita est ara dicata DEO.

Ille sacramenti donatrix mensa, eademq;

Custos fida sui martyris apposita.

Servat ad æterni spem iudicis ossa seculibro,

Pascit item sanctis Lybricolas dapibus.

Vide Barthium Adversar: lib. XLIV cap. II. His rursum Martyrum sepulcris & altaribus superædificabantur Tempia, quæ dicebantur *Martyria*. Vide Cornel. à Lapide *Comm. in XI cap. Esai*. Sepulcrorum Judaicorum formam in monumento Christi, mundi Salvatoris, sequente Capite contemplabimur. Restat materia Monumentorum diversitas. Sepulcra enim alia erant *lapidea*, alia *stacea*, qualia Corinthiorum fuisse pleraque testatur *Strabo lib VIII*. alia *marmorea*, *ænea* alia. Tumulos Pontificum, Martini Quinti, in S. Johanne Laterano, & Sixti Quarti in S. Petro Vaticano, *æneos*, Piorum Secundi & Tertii, Hadriani Sexti *marmoreos*, esse dicit *Georgius Fabricius in sua Roma cap. XXI*. Aethiopum quorundam fuisse *vitrea* monumenta, refert *Herodotus lib. III*. his verbis: *Posteaquam mortuum sive Aegyptiorum sive aliorum more arefecerunt, totum gypso inducunt, picturam exornantes representant quoad fieri potest, effigiem ejus: deinde cippum ei capum è vitro, quod apud illos multum est, & facile effoditur, circumdant: in cujus medio mortuus interlucet.* Alexander ab Alexandro lib. VI. Genial. dier. cap. XIII. *Aegyptius, inquit, tria fuere sepulcrorum genera: unum præcipuum & maximi sumptus, quod argenti talento taxa-*

Materia monumentorum varietas.

batur: medium minarum viginti: humile verò ex levi materia, minime impensa. Clariora fuere Aethiopicibus: nam duriorum monumenta ex auro sunt, tenuiorum ex argente, inopes autem conduntur fictilibus. Hæc ille. Diversa reconditoria! Omnium tamen illorum, qui disparibus monumentis teguntur, parem in exitu sortem fuisse, ipsa impellente Philosophiâ scribit Seneca;

Æquat omnes cinis. Impares nascimur, pares morimur.

Tandemq; in uno similes cuncti videmur, quod omnes, excepto nullo, ad tumulum, sive lapideum sive aureum, vadimus.

CAPUT XI.

Sepulcra aliquot insignia representans.

Intueri Monumenta, quæ Regum & magnorum hominum cineres ac ossa contegunt, magnum semper habitum est ad Virtutem incitamentum. Ad ea sæpius deducti Regales pueri, cum ut ad virtutum majorum æmulationem excitarentur, tum ut agnoscerent, Reges & Principes, æquæ ac alios caducâ vestitos togâ, mortiq; tributarios esse. C. Julium Casarem cupidè inspexisse sepulcrum Alexandri M. tradit *Lucanus lib. X.* Augustus Imperator Alexandriam ingressus, id quod primùm in ea urbe conspicere opravit, Alexandri illius Magni corpus fuit, idq; adtractatum floribus totum consperfit & coronæ prosequutus est honore. *Dio libr. LI. B. Chemnitius Exam. Trident. de Reliq. Sanctior. part. IV. p. m. 669.* Inspectionem hanc sepulcrorum *scholam vocat nostræ humilitatis* S. Chrysostomus de fide & lege. *Ubiq; ante oculos nostræ humilitatis schola; & docemur, in quid desi-*

definamus tandem, docemur, qualia futura sint phantasmata.
 Nos ante omnia, Domini ac Servatoris nostri, qui Salu-
 tis nostræ causâ non nasci tantum, sed & mori ac sepul-
 cro includi voluit, Monumentum, quod *B. Athanasius*
 seculo suo Orbis oculus, in Oratione in sanctam para-
 sceven, *immortalitatis locum, officinam resurrectionis, dissolu-
 tionem sepulcrorum* vocat, intuebimur. Fuit id non pro-
 prium, sed alienum, nempe Josephi, oriundi ab Arima-
 thæa. Qui enim *in vita non habebat domicilium, neq, post
 mortem habet tumulum*, ut piè Theophylactus in XIX. Jo-
 hann. Novum tamen fuit, *ὡς ἡ δέσπω ὀυδαὶ ἐτίθη*, ut in-
 quit dilectus Jesu discipulus in suo Evangelio cap.
 citat. v. 41. ac in solidâ rupe excisum in horto. Obser-
 vant ex Thalmudicis & Rabbinicis scriptis *Isaacus Ca-
 saubonus* Eruditionis Phoenix & ætatis decus *Exercit. XVI.
 num. XCVIII. & XCXIX.* *B. Gerhardus* Avunculus meus
 desideratissimus in *Harmonia Evangelica Historia Passionis
 Christi cap. XIX. & alii.* Moris fuisse Judaici, ut in petra
 cavernam exciderent, quatuor cubitorum supra sex,
 id est, ut videtur Magno Casaubono, longam sex, la-
 tam verò quatuor cubitos. In hujusmodi cavernâ
 (quam appellabant Hebraei קבר. i. e. sepulcrum ab usu
 & sine, ac קברא speluncam sive antrum à forma) octo
 (secundum alios tredecim) excavabant foramina,
 quæ conditoria erant pro singulis corporibus repo-
 nendis. Neq; enim singuli separatim à suis, sepelie-
 bantur, sed tota familia in spelunca una, conditis sin-
 gulis corporibus in singulis foraminibus. Ut ex *R. Sa-
 muele Ben Meier* docet *Casaubonus* & supra cap. XIX. ex eodem
 insinuatum est. Ante os speluncæ קברא i. e. atrium e-
 rat sive area, lapis etiam quem קברא appellabant, ad-
 volve-

Sepulcrum
 Christi Sal-
 vatoris.

in omni

R 3

volve-

volvebatur foribus, an monumenti totius, an verò
conditorii, in quo repositum erat aliquod corpus? Du-
bitare videtur *Casaubonus*, lapidemq; , cuius *Evangelis-
ta* meminerunt, non foribus horri, sed vel monu-
menti vel conditorii illius, in quo positum fuerat
corpus Dominicum, advolutum fuisse asserit *Exercit.
XVI. num. CXXXII. Dis. D. Calixtus in Concordia Evang. lib.
VII. cap. I.* non tam monumenti quam conditorii fori-
bus eundem fuisse advolutum existimat. *Et cered*
(inquit) *lapsidem, cuius meministi historia Evangelica Matth.
XXVIII. 2. Luc. XXIV. 2)* maxime verosimile est, advolutum
fuisse ori foraminis sive conditorii, in quo quiescebat corpus Do-
mini. *Parum intererat cetera omnia claudi, praesertim cum
monumentum esse novum, in quo nondum quispiam positus
fuerat.* Tale ergo fuit Monumentum Christi *τὸ Σωμῆος*,
in quod ingressus patebat, tanquam in Cameram ex-
cavatam, *Marci XVI. 5.* Mulieres ingressa sunt in mo-
numentum, ipsum autem conditorium, quod unum
erat ex octo, vel tredecim illis cavatis foraminibus, in
quo repositum erat sanctissimum Christi corpus, tan-
tum introspecti poterat. Distabat gloriosum Domini
Sepulcrum à monte Calvariae centum & octo pedum
spacio, à monte autem Sion passibus mille, teste *Adri-
chomio in descriptione Jerusalem num. 239.* Ceterum ele-
vatum fuisse in aliquam altitudinem supra terram
quiotorium Christi, quidam suspicantur, verum id vi-
ris doctis & antiquitatum Judaicarum peritis non fit
verosimile. Praesertim cum *Cyrillus Hierosolymitanus in
Catechesi 13.* inter Christi ac Regum sepulcra hoc ponat
diferiminis, quod Sepulcrum Domini non fuerit exag-
geratum supra terram, ut solent esse Regum monu-
menta

menta. ἀρα ἡ τῶν βασιλέων τοῦ οὐρανοῦ ἐπέκεινται τῆς γῆς.
h. e. num ut Regum sepulera supereminet supra terram? qua
interrogatio negationi æquipollet. Verius igitur esse
existimat *Casaubonus*, rupem in qua monumentum il-
lud fuit excisum, aut nihil aut parum admodum supra
soli superficiem eminuisse, cum & ab *Eusebio* semper
ἀντεγγοῦ vocetur, lib. 3. de *Constantino* *M.* Beda, qui ob-
vitæ sanctimoniam morumq; gravitatem venerabilis
cognominatus est, formam Sepulcri Christi his ver-
bis describit in cap. XV. *Marci*: De monumento, inquit,
Domini serunt, qui nostra ætate de Hierosolymis Britanniam venere,
quod domus fuerit rotunda, de subjacente rupe excisa, tanta altitudi-
nis, ut intro consistens homo vix manu extensa culmen possit attingere.
Que habet introitum ab Oriente, cui lapis ille magnus advolutus est. In
cujus monumenti parte Aquilonari, sepulcrum ipsum, hoc est, *Domini*
ci corporis locus, de eadem petra factus est, sepem habens pedes longitu-
dinis, trium vero palmarum mensura cætero pavimento altius eminent.
Qui videl. locus non desuper, sed à latere meridiano per totum patet, unde
corpus inferebatur. Verum ex hac descriptione Veterem
Sepulcri *Dominici* formam nos posse discernere nemo si-
bi persuadeat. Prima enim spelunca illius forma ac
facies planè est immutata, idq; ante plurima retrò se-
cula, ut nec hodiernæ nec proximorum seculorum
descriptions veterem formam exhibere judicandæ
sint. Scribit namq; *Eusebius* loco supra citato; Locum
Sepulcri aggestâ terrâ aliisque rebus à paganis fuisse
obrutum, ne ulla extaret ejus memoria. Refert ante al-
legatus *Adrichomius* in descriptione *Jerusalem*, num. 252. à
S. Helena *Constantini Magni* matre, (cujus multa &
egregia erant per Romanum Imperium opera) hoc in
loco conditam esse basilicam, quæ reliquas totius
Orbis amplitudine atque pulchritudine longè excel-
luerit

lucrit: Nam, inquit, auratis corusca laquearibus & aureis di-
 ves altaribus, marmoreis septuaginta tribus columnis fulcitur: & tam
 resurrectionis quam crucifixionis locum sub uno eodemq; testeo compre-
 hendit; quod in sui medio rotundo patet foramine apertum, sub quo in
 inferiori Ecclesie parte Dominicum consistit sub dio sepulcrum: cui passio-
 nis Christi theatrum, mons Calvaria, tunc viginti octo pedes altus,
 chori loco adhaeret, qui octodecim gradibus, quorum singuli pedem & se-
 missem in altitudine continet, sui accessum prebet. Quocirca in hac Ba-
 siliica sepeliri voluit Godofridus Dux Bullonii, (recuperator Terræ
 Sanctæ,) à Christianis primus Hierosolyma Rex, ceteriq; reges omnes
 post illum. Hæc ille. Sed magnificentissimum illud
 templum à Calipha Sultano Aegyptiaco destructum
 est Anno salutis nostræ 1012. Hodiernam sepulchri
 Dominici formam à Bernhardo Bredenbachio, qui anno
 Christi 1483. loca illa sancta adiit & lustravit, descri-
 ptam sic tradit B. Gerhardus in Historia Evangelica
 Passionis Domini cap. XIX. in medio templi sepulcro Dominico su-
 perextructi est petra excisa, quadrata, octo pedes lata, sedecim pedes longa,
 octo pedes alta, marmore candido exterius obducta, versus ortum est janua,
 per quam si quis in petram illam excisam ingrediatur, inveniet parietem in
 duas equales partes dividentem; in hoc pariete est aliud quoddam ostio-
 lum, per quod in posticam petra parietem ingressus patet, in qua ad dex-
 tram versus septentrionem ostenditur in pariete caverna ex marmore co-
 loris grysei excisa, trium manuum altitudine & octo pedum longitudine,
 pendentibus è sublimi faculis perpetuo igne lucentibus. Vidimus
 mundi Creatoris exiguum, quo clausus fuit, vasculum,
 fecedamus in Sanctorum Regum aliorumque sepul-
 crorum secreta. Monumenti familiæ Davidicæ Re-
 gumque post David, quod Maximo Regum ac divinæ
 homini sapientiæ Salomoni auctori tribuitur, designa-
 tio prolixa habetur apud Pinedam Lib. VII. de rebus Salo-
 monis cap. III. p. 772. ex traditione Danielis Barbari Patri-
 archæ Aquilejensis, qui cum Jerosolymis locum monu-
 mentorum

Davidis Re-
 gumq; post
 David.

mentorū regalium luſtraverat, & deſcriptione *Sebaſtiani Serlii lib. III. de Architeſtura*, cui ipſummet ædificiū veſtigium ſua manu deſignatum Daniel Barbarus tradiderat. Verba ipſa lubet adſcribere, cum rarò in Studioſorum manus autor iſte incidat: *Sub Præceſſo & marmoreo monte tres omninò cellæ excavatæ diſtinguuntur ſuis reſtudinibus, in eodem nativo ſaxo exciſis. In primo ingreſſu, ſeu primâ cellâ quatuor delubra, bina ex utraq; parte, quaſi quatuor reconditoria ſingula hominis capacia cernuntur. In medio, i. e. in ſecunda cella, quæ ampliſſima eſt, ſunt delubra octodecim ex alterutra parte novena: reſtudo verò quæ maxima eſt, incumbit quatuor pilis, aut paraſtratis, aut columnis, ex ipſo eodem nativo marmore formatis, & in maxima longitudinis Baſilicæ ſeriem rectâ diſpoſitis, quas alia due minores præcedunt: in ultima verò cellâ, quæ magnitudine reſpondet primæ, duo nem alia ſunt reconditoria, è regione verò obijcitur figuræ januæ ſed obſtruſæ, quæ forte aditus ulterior dabatur. Hoc ipſum quod jam deſcripſit Serlius ſubterraneum ædificium, veſtibulum tantum fuiſſe ſepulcri Davidis & Salomonis, non ipſum ſepulcrum exiſtimat *Vallalpandus in Ezechielem como II. parte II. lib. V. diſtinct. 4. capitul. 61.* atque per illam, quæ obſtruſa dicitur porta, patuiſſe fortè aditum ad Davidis ſepulcrum interius. *Sed procul dubio, inquit Johannes de Pineda Hiſpalenſis loc. citat: cum Petrus Actor. II. 29. ait de Patriarcha David: Quoniam defunctus eſt, & ſepultus: & ſepulchrum ejus apud nos eſt uſque in hodiernum diem: de monumento loquebatur, non quidem abſito & inviſo, ſed quod palàm ab omnibus videri potuiſſet. Niſi fortè dicas loquutum de illo, quod dicebat Joſephus (lib. XVI. Antiq. cap. XI.) in aditu alterius interioris & reconditioris monumenti ab Herode, candido marmore & impendiis ſumptuoſiſſimis extructum, & ſepulcrum Davidis dicebatur, ut quod eſſet alterius interioris & verioris ſepulchri teſtis & index. Nam neq; de illo ſubterraneo & penitus abſtruſo reconditorio**

Rachelis.

Uxoris Loth.

ditorio Salomonis, sed alio exterro & sublimi, intelligi posse videtur, quod Dio Cassius in Adriano scribit. Cum Iudeorum cladem & que illam pronunciaverant prodigia commemorat; Nam Salomonis (inquit) sepulchrū quod illi in supremo cultu & reverentia habebant, sponte & nullo impellente discussū corruit. Cū quo illud facit, quod Hieronymus ait, scribens ad Marcellam, se ad Davidis Mausolæum precari solitum. Hæc Pineda De Sepulcro Rachelis, uxoris Jacobi Patriarchæ, ita differit in suo Itinerario *Benjamin Tudelensis*, ut latinè loquere fecit Arias Montanus: *Bethlehem Judeæ, cui dimidiū ferè miliaris spatio Rachelis sepulcrum proximum est in brivio: estque tumulus constructus lapidibus duodecim, juxta numerum filiorum Jacob, supraque tumulum est testudo quatuor columnis innixa. Porro tumuli lapides Iudeorum illuc prætereuntes nominibus multis & variis incisi sunt.* Genesios XXXV. vers. 20. dicitur; *Erexitq. Jacob titulum, h. e. ut explicat Brocardus, terræ sanctæ Iustrator, part. l. c. 7. §. 56. pyramidem pulchram valdè, in typum monumenti ipsius Rachelis, in cuius basi duodecim disposuit lapides grandes, juxta numerum filiorum ipsius Jacob.* Enimverò, ad eò artificiosum ac grande fuisse opus, quod Jacob extruxit ipse, non facilè crediderim. Neque enim exiguo illo tempore, quo ibi permanfisse putatur, excelsum aliquod, aut valdè politum extruere ædificium potuisse videtur, si verò illud posterioribus temporibus magnificum visum est, fortè ab aliquo de Jacobi posteris id ipsum instauratum & augustius extractum est. Prodigiosum Uxoris Loth sepulcrum, (liceat ita appellare statuem falis, in quam versa est Uxor Lothi, ob transgressum mandatum divinum Gen. XIX. 20.) adhuc existare perhibetur. Sic enim

enim supra citatus Benjamin Tudelensis loc. alleg. A mari
(Sodomitico) ad cumulum Salis, in quem Lotbi uxor con-
versa est, dua leuæ sunt. Constat enim ad huc cumulus ille,
qui à egregiis aliquando lambendo immittitur, denno ad pristi-
nam crescit molem. Elegans hac de re exstat Epigramma
Joh. Lauterbachii.

Quod spectas oculis viator, hoc est
Sepulcrum, nec habet suum cadaver;
Quod spectas oculis viator, hoc est
Cadaver, nec habet suum sepulcrum.
Sepulcrum tamen est, & est cadaver.
Qui possit fieri, rogas, habeto:
Conjuncta facta Lotbi salis columna.

Monumentum, quod Simon Maccabeus, Parentibus *Simonis*
ac fratribus vitæ functis sibi que ipsi in patria suâ urbe *Maccabæi.*
Modin extruxit, describitur I. Maccab. cap. XIII. 27. 28.
Et edificauit Simon sepulcrum patris sui & fratrum suorum edificauit
unam altum visu, lapide polito retro & ante. Et stauit septem pyramidas
unam contra unam patri & matri & quatuor fratribus. Et bis circum-
posuit columnas magnas: & super columnas arca, ad memoriam æter-
nam: & iuxta arcam aues scilicet, que uiderentur ab omnibus navi-
gantibus mare. Hujus sepulcri pulchra etiam apud Jose-
phum historiæ scriptorem diligentissimum, lib. XIII. cap.
XI. Antiquit. Judaic. descriptio est, ubi inter cetera ait,
fuisse illud è lapide albo & polito: habuisse porticus
circum circa & columnas, quæ singulæ
uno tantum lapide constarent. Septem etiam pyra-
midas, quæ, inquit, ad hoc usq. tempus seruantur. Et
multò post eum S. Hieronymus libro de locis Hebraicis
Modin vicus juxta Diopsolin, unde fuerunt Machabæi, quo-
rum hodieq. ibidem sepulchra monstrantur. De Porsenæ Re-

Porsenæ Re-
gis Hætruria.

Augusti Ca-
saris.

gis Hetruriæ, in Urbe Clusio, monumento (in cujus
basi quadrata Labyrinthus fuit inextricabilis) videat-
ur *Plinius libr. XXXVI. cap. 13.* Augusti Cæsaris, princi-
pum omnium optimi, maximi, ac Patris patriæ ob-
clementiam dicti, Mausoleum (sic enim ex admira-
tione monumenti Mausoli, quod paulò post, sepul-
cra magnifico illustria impendio Romani appellare
confueverunt,) quod ipse vivus sibi sexto suo consulatu
extruxerat, teste *Suetonio in vita ejus, dicitur in Georgius Fa-
bricius in libello de Roma cap. XX.* his verbis describit. *In
Mausoleo, (Augusti Cæsaris,) quod exemplo Caria Regis
extructum est, in valle Martia, inter viam Elaminiam & vi-
am Tiberis, post adem S. Rochi, Moles rotunda ex immensis
aggeribus, marmore olim Lunensi incrustata, cum circumje-
ctis silvis, & amplis ambulationibus. Ad latera positi erant
bini obelisci, quorum unus in via projectus fractusq; jacet.
Habuit plura ostia, & loculorum seriem intra aggerem, quo-
rum adhuc apparent vestigia. Ante molem res gestæ Augu-
sti, quod ipsi testamento mandaverat, tabulis aeneis incise erant.
Atergo locus fuit cum porticu. Interior murus reticulato or-
pere variatus, & in mediâ areâ Augusti tumulus ex niveo mar-
more ferreis cancellis inclusus: in cuius summo simulacrum
ipsius aeneum. Inter tumulum & murum interiorem confite
populi. Ut autem Augusti sepulcrum in medio stetit, ita lo-
culi cognatorum & amicorum, cum quibus communem esse il-
lam sepulturam voluit, à lateribus in muro effossi erant. Ha-
driani Imper. monumentum, quod juxta Tiberim si-
bi fieri curaverat, ad lapidis jactum à moenibus abfuisse
tradit *Procopius de bello Gothico*, hodiè muris inclu-
sum praesidium præbet Romano Pontifici ac vulgò
Cassellum S. Angeli appellatur. *In mole ad Tiberim in-*
qu it*

Hadriani
Imp.

quit saepe laudatus Georgius Fabricius loc. cit. duos ha-
buit ambitus (sepulcrum Hadriani) & duplicem columna-
rum ordinem. Primus ambitus quadratus ex solidis lapidibus
fuit, interior moles oblonga & praalta ex Pario marmore. Ex
hoc duplici ambitu arx nunc est extracta quae Castrum S. Angeli
vocatur. Columna quae circumposita fuerunt ad S. Petri Basi-
licam ornandam translatae sunt, & earum loco ad arcis muni-
tionem alius murus circumdatus. Severi Imperatoris Mo-
numentum in hunc modum describit: *Supra Septizoni-
um, inter Palatium & Celium (sepulcrum Severi.) De septe-
na columnarum serie, ex qua assurgebat, tres series adhuc reli-
qua, una alteri superimposita. Integra series illa est, quae Eu-
rum spectat, in cuius prima secundaque parte supersunt columnae
octo, in tertia sex. Intra illas columnas moles ex quadratis
lapidibus assurgit, quae in altum pyramidis aut obelisci more,
magis magisque contrahitur atque acuitur. Opus sane mirum &
magnificum.* Ita ipse. Plura alia Romae magnifice ex-
tracta sepulcra ex Romanis adduci possent antiquita-
tibus, verum cum pleraque sint diruta ac temporis
processu obsoleta reddita, (senium enim etiam saxi,
ut cum Poeta loquar, marmoribusque vel tandem ve-
nit, & his quoque sua sunt funera,) haec est multis re-
tulisse satis sit. Mausoli terrae Cariae Regis sepulcrum *Mausoli Re-
gis Cariae.* dignatumque numerari inter se-
ptem omnium terrarum spectacula, sumptibus plus-
quam regalibus Halicarnasi extrui iussit Arthemisia, e-
jus uxor, ultra affectionis humanae fidem viri amans,
ut loquitur *Gellius lib. X. cap. XII.* Patere id ait *Plinius*
N. H. Libro XXXVI. cap. V. ab Austro & Septentrione
sexagenos ternos pedes. Brevius a frontibus, toto
Circuitu pedes quadringentes undecim, attolli in al-
titu-

Regum
Aegypti.

tituliditem XXV. cubitis, cingi columnis XXXVI. Sub-
jungit, Artemisiam Reginam, quæ conservanda mari-
riti memoria causa id opus extrui jusserat, opere non-
dum absoluto obiisse, Sculptores tamen inde non re-
cessisse nisi opere jam perfecto, id gloria ipsorum ar-
tisque perpetuum monumentum judicantes. In Ae-
gypto juxta Memphim Regiam quondam post Thebas
urbem barbara Pyramidum erant miracula, Regum
sepulcra. Est autem Pyramis, moles quadrata, quæ
flamma instar è lato ad sublimitatem acuminando gra-
cilescit; à quâ figurâ nomen traxisse judicat *Georgius
Fabricius loc. alleg.* Pyramidas hæcæ Aegyptiacas, *regum
pecuniae otiosam ac stultam ostentationem* vocat *Plinius lib.
XXXVI cap. XII.* *Strabo Geogr. lib. XVII. βαρβαρικὴ
μνηστικὴ οὐκ ἰσχυρὰ, barbaricum, izanem, vanung, laborem* Refert
Petr. Bertius in descriptione Aegypti, in summa Pyramide
planitiem esse capacem hominum L. in quâ consistens
peritissimus robustissimusque aliquis sagittarius, te-
lum nunquam ita emitter, ut extra basin pyramidis
cadat, ex quo, inquit, quanta hujus operis vastitas sit,
cogitari potest. Sed *vesana dementia est,* judice *Plinio
lib. cit. cap. XIII. quæsisse gloriam impendio nulli profuturo.*
Sepulcralium harum pyramidum Regum Aegyptio-
rum portentosam magnificentiam describunt præter
*Plinium loc. alleg. Herodotus lib. II Strabo lib. dicto. Diodorus
Siculus lib. II* Adem hic, Græcorum historicorum Cele-
berrimus, *Siculus,* (quem inter Græcos desisse nuga-
ri, ait *Plinius in præfat. lib. de histor. natur.:*) in Bibliothe-
ca sua historica, quam vocat, seu Universali, totius fere
Orbis habitati historia, libro I. cap. XLVII. XLVIII. &
XLIX. editionis Laur. Rhodomanni, Olymandæ Re-
gis

gis Aegyptiaci magnificentissimum sepulcrum prolixè
admodum describit, illudque non modò sumptuum
magnificentià, sed artificum etiam industria longè su-
pergressum esse alia sepulcra ait. De tribus verò Py-
ramidibus sub quibus Helena, optimæ Adiabenorum *Helena.*
Reginæ ejusque filiorum, Regum Izata & Monobazi se-
pulcrum fuit, vide *Josephum* disertissimum ac nobi-
lem Judaicæ gentis Historicum, *Antiq. Judaic. lib. XX.*
cap. II. Eas Hieronymus in Epitaphio Paulæ *Mausoleum*
Helena appellat, tertioque stadio ab urbe Hierosoly-
mitana distitum erat, ut modò laudatus *Josephus l. c.*
refert. *Muhammetus* pseudopropheta (qui prodiit &
sparsò detestando dogmate adsecclas colligere cœpit *Muham-
metis.*
sæculo post Christum natum septimo, imperante He-
raclio) sepulcrum neque cœlum neque terram tange-
re à quibusdam perhibetur. Cadaver enim flagitiosi
hujus Impostoris in arcâ ferreâ conditum vi magne-
tis in aère pendere dicunt in Mecha Arabiæ urbe. *Jo-*
bannes Hugo à Linschoten, Batavus, qui terras illas adiit
An. dō I LXXXIII. Itinerarii sui cap. IV. p. 8: *Mecca*, in-
quit, oppidum, quod in Arabia situm, notum est ex cadavere
Machometi, id ibi ferreæ cistæ inclusum, subductum à terra
pendee, sub cœlo ex Magnete fabricato; magnæ, visitantium
Turcarum & *Maurorum* religione celebratur.

*Et sic sublimi gravis baret in aère Massa,
Quam nullum vinculum, fulcraq, nulla te-
nent.*

Verum Ludovicus Vartomannus, Boloniensis & Pa-
tricius Romanus, qui Anno recuperatæ gratiæ dō I III
& Jo-

& Johannes Wildius Norimbergensis, qui hoc nostro
 seculo profectioes ad hæc loca susceperunt, in Ho-
 deporicis suis id ipsum planè negant. Illius verba ad-
 scribam ex libro I. cap. XI. *Itiner.* ut latina ea fecit Ar-
 changelus Madrignanus: *Sed tempus jam appetit, ut eo-
 rum refellam opinionem, qui autumant, Mahumetis viri impu-
 rissimi arcans apud Meccam in aëre absq. adminiculo pensilem
 consistere. Ego longè aliter sentio, adfirmoq. ea nec vera, neq.
 verisimilia esse, ut pote qui coràm hac perpendi, vidique locum,
 ubi bumatus est Mahumetes in memoratâ urbe MedinatAlnabi:
 moram enim inibi eridui fecimus, ut in horum omnium certissi-
 mam de veniremus notitiam.* Wildii verba legi possunt
 in *Itinerar.* ejus cap. XXV. Vacuum tamen & ementi-
 tum Meccæ haberi Mahumetis sepulcrum ex verbis
 Kornmanni de Miraculis Mortuorum parte IV. cap.
 CXXI. colligere est, quæ sub jicio; *Mahumetes, inquit, Tur-
 cica sectæ primarius, Medine Talnabi in Arabia Petrea sepultus
 est. Cosmogr. lib. 5. cap. 44. Et sunt eò frequentes pere-
 grinationes. Dicitur & aliàs Mecca, Lev. 9. 10. 11. vacuum &
 ementitum sepulcrum habere, quod anno Christi 1470. fulmine
 tactum est, ad quod etiamnum hodie Hag silar. & peregrini-
 natores Turcici frequentes confluunt.* Michaël
 Bapst in *Cronicis Turcicis* p. B. 5.

++++

+++

ULB Halle
002 684 632

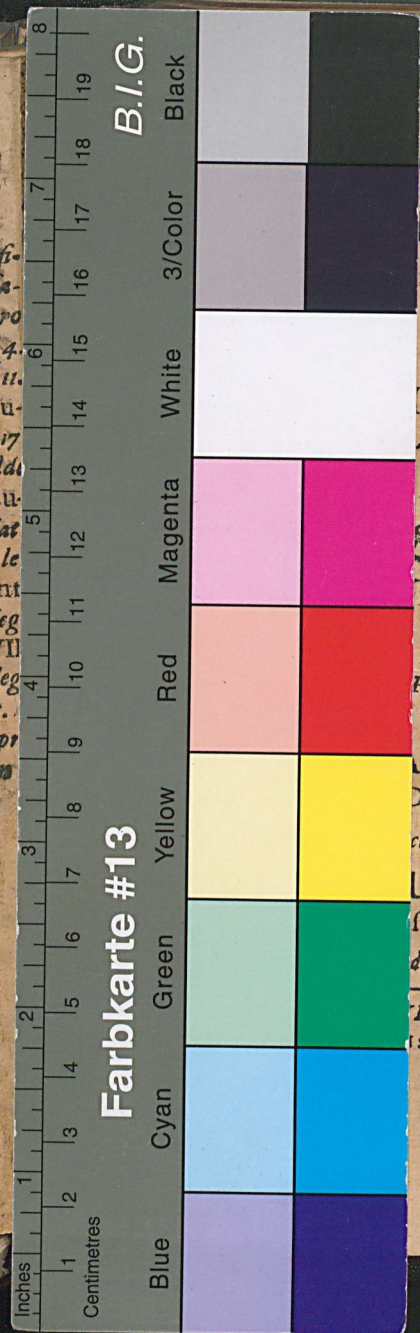
3

V3 17

1648 M M

CULTURA

TERUM.

five
QUIS RITIBUS SE-
CHRALIBUS
m, Græcorum,
& Christianorum
TATIO SEXTA.

Quam.
O. M. A.
PRÆSIDE
DR. QVENSTEDT.

CULT. PHILOSOPH.
DJUNCTO,

ca disquisitioni sistit
US CLUEVERUS,
stadiensis Hofsfatus.
diem 1 Novembr.

ITTEBERGÆ
s Wendt ANNO MDC XLVIII.

